

Nire itsaso ohartuak

BIDE-ERTZ

I.- Gune bozkariotsuan

Behingo lldoak atzenduta
naturari aspaldian sorturiko
poema galdua
berrizatzera nator,
izadiak jakitun izan nahi du
-bere ederraren ohardun-
zeren ederra ez da eder
doaien ezagumenean baizik.
Zerumuga zehaztuabeen tartetik
ederraren kontzientzia bilatzen dut
izadiak aitorten gazteak ukan ditzan,
ohianak inork sekulan jaigtitako eleak
goza ditzan.
Ederraren heldutasunak bere muztioa
begiaren oharpen zutian,
inguruko gauzen behakuntza geldian.

Hiriak anonimotasunean irensten
banau ere
-iragangaiztasun poetikoa hirian dastatzea
gaitza bada ere-
ahaleginduko naiz naturari
hitz ohartua eskaintzen,
gauzakien ertz apalek
ontologia sendoagora deitzen.

Hau. Hori. Hura.
Bakarrik bere presentzia ohartua:
itzala, harria, lurra,
daitekeenaren hats beroa.

Zentzuetara su gizen antzean
irudiak, antzak, hegiak,
zentzuetara salda bezala
Itsasoaren urdin gordina
—arrats erotikoen tanta mardulak / mahats-mozio bilduak—,
zentzuetara grinen Itsaso astinduak,
fosforoan ahalegin gorriak.

Dena ur-jauzitan
gurpil eroaren abjadan,
aspaldiko ezina
uzta ugaritan hausten zait.
Hazien txalo artean
bolkanek populatzen naute,
matrize urdurien uholdean
kitarra fingabeek inarrostean.

Gogoeta sakonenean
objektuen ertzak haztatu ditut,
zelai horien larru zartatuak
nirean gorde,
eta alga biluzien dardarizo berdean
Itsaso ohartutan nenbilela jakin.

Begrada baldanean
gauzakien aldamenak nabarmen ditut,
galburuen opari makurtuetan
osamenaren atsegina dut;
helgaitza, murrizta zaidana ere
naturaren baitan zerbait umotua bihurtu dut;
oharmenean ez bada harria da ez-harri,
ibaia ez-ibai,
lizarra ez-lizar,
airea ez-aire.

Erakarri nauzu, natura,
 zure besoetara,
 erakarri ur zikinetatik urmael gardenera,
 oroimena berritu zait
 lilurazko paisaletan murgilduz.
 Maitasunak oro
 ene oroimenean pilatuta,
 izanak itzal zutiak –ertz hitsak–
 ene oharmenean gaindituta.
 Gizona ez da gizon
 baranoko izakien kontenplazioan baizik
 –behakizun ohartuan baizik–,
 gauzakien harridura (eta eskerrona)
 atxikimendu ohartuan, soilik, ematen da.
 Materia itsua da
 (harria, ura, lurra, metaleak
 hits eta opakua)
 ene kontenplazio geldian izan ezik.
 Gauza bakoitzari izena ezartzean
 oharmenetik helduriko harridura itsasten diot,
 gauzek bozkarioa
 harridura kontzientean txertatuta bakarrik.

Ametsen barrendik deus ez balego ere
 nik poema luzatuko nieke ingurukoel;
 amets egitea poema osatzea da.
 Denboraren tapizera makurtzen naizenean
 paradisuaren lorategira
 itzuli nahi izaten dut,
 harrizio primigenioek berritzen ditut
 paisala ikustean;
 gauzakien ontologia berregiten dut
 oharmeneranzko bidean,
 ederrera irekitzen dut harridura;
 naturaren eskaparatearen behakuntzak
 logos hertsien haraindi gauzetara hedatzen ditut.

Poetaren hitzak
 unearen distantziak gallentzen ditu,
 gizon zapalaren ohartezina gainditzen du,
 "hau bikain da", "hori lerdin da"
 oharmenari esker bidean esaten du.

II.- Behingo ildoak

Nik gustatu ditudan asealdiak
inork ez ditzake dasta,
nik besarkatu ditudan emanaldiak
inork ez ditzake atzeman.

Kaleak ez du ezagun arbolaren horma,
asfaltoak ez du ezagun
iratzearen lotsa gorria,
lehorrak ez du ezagun itsaso hedatuen sabela.

Poetak gauzen soinean atsedean zabala,
berak damaio urari (landare eta hegaztiei)
izanaren oharmena;
Poetak –gezurrik gabe–
bidaide ditu ura, ilargia, belarra;
urdina bere hoztasunean
–gorria bere goritasunean–,
ezin da ahantzi telurien dardaraz,
izana populatzen duten izen zutiez.
Poetak osin sakonean ditu asmo mugituak,
gurariak ikusi eta behatuen
bozkario ez-galduak ditu.

Urari ur dela jakinaraztea,
harriari harri dela ezagutaraztea
poetaren eginbehar lehendikoa da,
izakiak oro metaforaren larrean,
gauzak geometria gazteen bizkarrean,
eta gero arratsaren Ispilu ihesiak Ibaian
(eguzkiaren senidetasun oskorritsuetan).
Irudimenaren eta kontzientziaren zehar
zubi berriak eraikita,
natura ahantziak izate berriei lotuta.
Behin behatuta “ederra zara!” bozkarioz du berak esan,
poetak aldamenetara begi beroa jalgi du,
atzemanaren harriduran geratu da.

Oharmenean gauzek eder-mina,
landak, soroak, urak –bideak– izan-nahia,
izateak osatu-nahia,
landak landago, soroak soroago, urak urago
ene madura ohartuen zehar-meharretan.

Eguna sekretu ez susmatuetara erakarrita,
eskua asmo ez sentituetara bilduta.
Ona da harritzea,
bikalna izarren izua susmatzea
–eguneroko asperrari zurubi berriak bilatzea–,
baina hobea oraindik amets berriak ahalbidetzea,
natura zantzu berrietan ikustea,
isileko maila guztiak kontenplazioan desestaltzea.

Behatu eta isilean gordeak
misterioaren izua du,
gero kantua labeko opil bero bezala altxatzen da,
behakuntza lilura ez-ohikoetan hazten.
Jainko eta Jainkosen ohoretan
gorazarre konsziente berriak ditu naturak,
arbolak bere zuzterrak bilatzen ditu,
itsasoak hegji urrunagoak antsiatzen,
eta nire begian ontologia ukigabeak sortzen
sentiturikoak ohardunago egitean.

Gaur edo bihar –agian, inoliz ez–
materia adimen egingo da,
gaur edo bihar –ausaz, sekula ez–
nire lehia poema nagusi bilakatuko da.
Gauzak izanera lgotzen (udaberri apala uda gallen egiten),
izakiak golen mailara altxatzen
ene *itsaso ohartuan* ikasi dute.

III.- Lehia berean

Ene begiek ikusiaren oinazea,
hesi mugagabeen hedadura,
uraren ahanztura lhesiak
garalpen beroa.
Izatearen xarma gazteak
ongletorria hitzari,
misterioraren hegalak eskerrona
mirespenez behatzen dionari,
oharmenak mila adlera
sentsazio bakoitziari zuzenduta.
Astiro, aireak bere jatorria ezagutu du,
ura bere iturburuaz jabetu;
inguruan oro izanera ligo
harridura estetikoari esker.

Lurrarekin kutsatzen dut begirada,
ur berdearekin gaztetzen grina.
Haizearen oldea besoetan daramat,
koartzoaren seta galtza
irudian atzematen dut,
suharriaren su bertikala
irudimenean hertsatzen dut,
eta denekin poema ohartua eraikitzen dut,
bozkario baten olde konszientea jasotzen,
eta gero lurrak, urak, haizeak, koartzoak
eder-harriduraren uhinetan biltzen dira.

Hori dela eta, Kanpoko oro:
geologiaren gerrri zabal da,
harriaren teluria gaitz,
eguzkiaren klabe gori
—ene kontzientzian bilduta—;
oharmen eskerbera honetan
izakiek ezagumenean
irabazten dute ontologia sendoa;
izakiak ezagutuz badira
—ez-ezagutuz ez dira—
gauzak ez-gauza izatera lirts daitezke
bideko ohargabezian.

Hitsa eta argia, opakua eta gardena
 jakinaren olatuan.
 Jada, ez da nire bidean harri itsurik,
 ez ur itsurik,
 ez landa itsurik,
 ezereza gaintitu du
 ene kontzientziak,
 oihu gazte –edo irrintzi basati-bezala
 harro jaiki dira ene gogoeta ohartuak
 teluria agurtzera.

Gauzak badira
 poetak badirelako,
 harria (eta lurra eta ura eta argia) badira
 poema hau badelako,
 ikusiak oro ene metaforaren gailur ez-ahantzian.

Horregatik, algaren besoa nire begian lo dago,
 ozeanoaren soina nire begian lo,
 mendien simetria ene begian lo,
 labaren sukar iraulia ene soan lo.
 Dena ene begiradan,
 dena ene harriduraren bozkarioan.
 Ederra ez da eder,
 ozeanoa ez ozeano
 –mendia ez mendi, laba ez laba,
 ezta izarra izar–
 baldin ene poemaren hitz *ohartuan* (*harritian*) ez bada;
 bere *ens* galanta ene begiradan.

Hitzak izena eman dio ikusiari,
 poesiak izadian misterioa atzi.
 Gelditu naiz, aztertu ditut esentziaren hutsarteak,
 eta existentzia estetiko bilakatu dut,
 naturaren altzoan oharmenak sorturiko eguzkiak
 jarri ditut.

IV.- Uhinak bere ildoa

Uhin batetik bestera,
 gune batetik bestera
 ildoaren luzea,
 uhinak lehia ontologikoan
 metaforari espazio ustekabekoak eskaini dizkio.
 Ausentziak, gune ez-ohartuak
 lore umil, hondakin zabar dira.

Lerroen ihesdura luzeagoa da
 oharmenaren urratsean;
 suaren mihla goriagoa
 –lurraren usain genitala sakonagoa–
 harrizlo estetikoarren esparruan.

Olde konstelatuak doaz
 oharkizunen bidean,
 gauza bakoltzaren erritmoa
 lehendiko izatearen berreskuraketan,
 dena gazte eta lerdin
 poemaren gune zutian,
 perfekzioak –ertz hertsia–
 ohardun;
 ibaiaren adarretan zubi berriak eraiki dira,
 gauzen azken gunetara iritsi
 materia gogartuaren saretan.

Arraina putzu sakonean datza,
 uharri biribila errearen magalean,
 arraina –harria–
 olde konszientean da murgil.
 Uhinari galderak egin dizklot,
 harriari itaunak zuzendu,
 eta *uhina* eta *harria*
 bestetariko *soin*, *itsaso*, *alor* bezain
 bizkor eta garden zutitu da.
 Uhinel, uharrie (lehen itsasoari bezala)
 nire dastamenak, ukimenak, entzumenak...luzatu dizkiet;
 ni eta uhina,
 ni eta harria
 ulermen astitsu bat-beraren harian.

Esperantza ahituak zokoratuta,
 adiskidego berriak sortu ditut
 -aditzel adberbio egokia erantsi diet-,
 egunabar berriak hedatuta sumatu ditut
 ontologia gazteekin,
 edonori emozio ukigabeak prestatu
 adiera nabarren errotan.

Ez nuen sinesten
 -eta ederrera allegatu nintzen-,
 ez nuen harritzeko ahalbiderik
 -eta behingoz izatearen gunean sartu nintzen-,
 pixkanaka abstraktutik zehatzera
 makurtu nintzen,
 ederra gauza oso mugatu, urri eta
 umiletan atzeman nuen,
 unearen soiltasuna
 emakumearen lehen irribarrean dastatu;
 mirespen umil hartan
 gozalba, estrata eta landak ederrago susmatu nituen,
 zaina lurpean opari gizen bezala sentitu
 harridura konszientearen mendean.

Ez nago biluz,
 hitzaren arkitekturan izanaren funtsa
 (harria, lurra, ura...)
 eraikitzen dihardut,
 poetak onartzen du isilbidea,
 harriaren opakotasuna,
 lurraren histasuna,
 harriari gogoia eman dio,
 lurrari ezaguera itsatsi
 -euskal hitzaren geologia gaitzean
 kontzientziaren eskulturak eraiki-.
 Ura eskuetan eutsi nahi dut,
 materia inkonszientearen iluna
 gainditu behingoz.

Nire ibaiak, gutxi gorabehera,
 ur berak daramatza,
 ibai bazterretan hiri, zuhaitz, zume antzekoak
 hazitzen dira,
 eta nire konzientziaren eskerronean
 ens ahantziak
 birreskuraketa estetikoaren bozkarloa du.

Atera naiz gauzakien leihoetara,
 irten naturara.
 Dagoeneko, badakit harria
 ez dela harri huts,
 jadanik badakit ura
 ez dela ihesdura hutsal,
 gaurdanik badakit bideko gauzakiak
 eder-ikaraz ene oharmenean daudela.
 Bai, hitz ohartuan ni harri naiz,
 ni ur naiz,
 ni zuhaitz naiz
 (lehendiko izaki hitsean eder-ikara desestalla...).

Izakiak ezagumen bero bihurtuta ageri dira,
 geografia opakoak
 teluria garden bihurtuta,
 zerbait zen hura *norbait* itzulita,
 materia arrea gune ohartuetara etorrita...

Banan-bana, jardun dut behakuntza geldian,
 izakien zirrikituak oro
 hertsu ditut ene harrizian,
 maitasun berrien jariora sumatu dut
 gauzekiko so apalean,
 izadiari astiro soin zuriak haztatu dizklot
 eta kantu bero, hitz lerdin, gorazarre
 bilakatu da dena,
 ezkutu guztiak agerpen alai egin
 poema honen ertz ohartuetan.
 Ene begien harrizio gozoan gauaren jatorria
 -uharriaren loa,
 zuhaitzaren Itzala-
 egunero goretzi egin dut.

Gaurtik gerora poetari
 gal diezalokezue harria zer den,

ura zer den,
 lurra zer den,
 berak ongi ezagutzen du
 gune existenzial bakoitza;
 behatu, hurbildu, jabe izan konszienteki,
 damurik ez izan
 so sotilak hedatzean,
 sentsazioak irudien ibarrean barreiatu,
 laburra luzearekin ezkondu,
 zabala meharrekin elkartu,
 eta denen gainetik
 itsaso ahantziak oharmenaren saria.

V.- Izatea eta ederra jasan

Ene begiak arras zabalik,
 urmael gardenaren senide ni,
 ederraren ohaide
 unibertsoaren ohatzean ni,
 orduei sekretu berriak ostuz
 harriduraren jabe ni,
 begiradaren estasi otzanean
 kreatzaille ni,
 izanari uherka berriak
 -arruari harpe ez-sospetxatuak-
 desestaltzen ni.
 Oldeak bere ispilua du,
 baitan izanaren izenak
 deitura berriak ditu
 -berriro harriaren solnera makurtu naiz,
 gauzakien ertzak beste behin ezagutu ditut-,
 galderei erantzunak eman dizkiet.

Hits, mutu, kamuts zena
 ene hitz ohartuan lerdin bihurtu da,
 izanari oharmena erantsiz
 poeta honek izadlaren baitan
 edertasuna eraiki du.

Harria, lurra, mendia, arbola
zentzuen larrean,
Instantea betiraundez Igurtzita
begion arduran.
Horregatik da izakide poeta
sufrearen sukarrarekin,
izakide poeta
mendien harrobietatik ataratako katedralekin,
izakide poeta
emakumeen linea malguarekin,
izakide poeta,
agataren pitzadura bortitzarekin,
izakide poeta,
alzkoraren lehia eta trintxaren hortzarekin.
Bere gogoa, logosa eta ezaguera
naturaren soin nabarretan hedatuta,
izate opakoa
kontzientzia estetiko bezala autohaztatuta.

Sintesi nagusian
gorpuzkiak gogalde dira
soin hitsak oharkide.
begien harridura garalan.

Identifikazio berrien alorrean
Inguru —eta giro genesiko— ezjakinak
izatera iritsi dira izanaren baitan.
Nik erdituriko poemok
unibertso ohartuen soinean
oihartzun ez-ohikoak dituzten eralkuntzak dira,
aspaldiko *itsaso ez-ahantziak*.